

Anna Kufel-Dzierzgowska, Zofia Urbańska, Marek Urbański, Emilia Hernandez

Niechmirów - Mała Wieś, woj. sieradzkie. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 15, 83-84

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MODŁA RZGOWSKA, gm. Rzgów
woj. konińskie
Stanowisko 1

patrz
neolit

NIECHMIRÓW-MAŁA WIEŚ
woj. sieradzkie
Stanowisko 1

Muzeum Okręgowe
w Sieradzu

Badania prowadziła mgr Anna Kufel-Dzierzowska przy współudziale Zofii i Marka Urbańskich i Emilii Hernandez. Finansował WKZ w Sieradzu. Jedenasty sezon badań. Cmentarzysko ciałopalne wielokulturowe, użytkowane od III okresu epoki brązu do III w. n. e.

Stanowisko na arkuszu mały AZP nr 74-45, położone jest na lewym brzegu Oleśnicy, w pobliżu jej ujścia do Warty, w lesie, na granicy Niechmirowa i Małej Wsi.

Ogółem przebadano 4,5 ara odkrywając na tym obszarze 64 groby ciałopalne, w tym 51 kultury łużyckiej, 2 pomorskiej i 11 przeworskiej.

Spośród grobów kultury łużyckiej 13 było zniszczonych przez współczesne wkopy do tego stopnia, że nie udało się określić rodzaju pochówku. Z pozostałych 35 to groby popielnicowe i 3 jamowe. W tych ostatnich jamy są niewielkie. Ich wypełnisko stanowią kości i ułamki ceramiki. W żadnym nie stwierdzono resztek stosu.

Popielnicę umieszczano w płytkiej jamie, czasem z towarzyszącą przystawką. Do wypełniska jamy nad popielnicą wkładano ułamki ceramiki, niekiedy tylko pojedyncze, a następnie grób przykrywano brukiem kamiennym. W kilku popielnicach, na kościach umieszczono jeden lub kilka kamieni. Oprócz ceramiki wkładano do grobu - do popielnicy, lub obok - ozdoby brązowe, głównie spiralki, kółeczka druciane i bransolety taśmowe. W grobach dziecięcych spotyka się ponadto grzechotki. W dwu wypadkach stwierdzono pochowanie w jednym grobie dwu osobników, każdego w osobnej popielnicy, przy czym w grobie 371 N w obydwu naczyniach znajdowały się kości osób dorosłych, a w 374 N osoby dorosłej i małego dziecka. Spośród 38 grobów, 13 stanowiły pochówki dziecięce.

Na wyróżnienie zasługuje przede wszystkim grób nr 400 N. Pod brukiem kamiennym na przestrzeni 3,5 m² znajdowały się rozrzucone kości, ułamki 10 naczyń, 2 szpile brązowe, bransoletka, kółko druciane i fragmenty grzechotki glinianej. Nie stwierdzono zarysu jamy grobowej ani warstwy kulturowej. Ceramika i kości leżały w czystym piasku. Bruk nad nimi był zwarty i nienaruszony. Wydaje się, że jest to nowa forma grobu.

Do równie interesujących należy zaliczyć grób 394 N. Pod brukiem znajdowało się duże naczynie przykryte misą. Obok leżał toporek kamienny. Naczynie wypełnione było piaskiem, bez śladu kości. Na uwagę zasługuje także grób 412 N - dziecięcy. W niewielkiej amforcie zdobionej na brzuścu poziomym żłobkowaniem znajdowało się na dnie trochę drobnych kostek. W stropie grobu i na poziomie szyjki popielnicy natrafiono na dwa czerpaki i miniaturową amforekę oraz dwie grzechotki gruszkowate, glinianego ptaszka i bransoletkę brązową. Ptaszek gliniany jest pierwszą tego typu zabawką znaną na omawianym cmentarzysku.

Również po raz pierwszy natrafiono na wisioriki okularowate wykonane z rozklepanego drutu brązowego /grób 385 N/.

Obydwa groby kultury pomorskiej /401 N i 418 N/ były zniszczone. W głębokich jamach o wymiarach ok. 150 x 80 cm leżały zwalone bezładnie kamienie, a wśród nich przepalone kości i ułamki ceramiki charakterystycznej dla środkowego okresu lateńskiego.

Spośród grobów kultury przeworskiej 7 należy zaliczyć do schyłku okresu lateńskiego, 2 do początków okresu rzymskiego. Dwa pozostałe ze względu na bardzo małą ilość zabytków i to niecharakterystycznych /grób 35 M i 43 M/ nie mają ustalonej chronologii.

Groby z okresu lateńskiego charakteryzują się bardzo ciemnym, prawie czarnym zabarwieniem wypełniska i dużą ilością ułamków ceramiki, w tym fragmentów wylewów o facetowanych brzegach. W większości z nich natrafiono także na liczne żelazne narzędzia, ozdoby i części uzbrojenia.

Do najbardziej interesujących należy zespół zabytków z grobu 37 M. Oprócz licznych ułamków ceramiki w jego skład wchodziły: żelazna łyżeczka toaletowa, nóż z wytrawionym ornamentem geometrycznym, fragmenty szydła oraz duża brzytwa zdobiona nacięciami na brzegu. Ponadto z grobu 38 M pochodzi żelazne okucie rogu, a z grobu 39 M dwie fibule żelazne, sprzączka oraz nożyk sierpikowaty.

Groby z okresu rzymskiego są zdecydowanie mniejsze. Wypełnisko ich jest jaśniejsze, niekiedy zarys jamy grobowej jest prawie nieczytelny. Z grobów tych pochodzą drobne, często przepalone powtórnie ułamki ceramiki oraz fragmenty przedmiotów żelaznych.

Groby kultury przeworskiej odkryte w tym sezonie wszystkie były jamowymi i grupowały się w północnej części cmentarzyska.

Badania będą kontynuowane.

NOWA CEREKWIA, gm. Kietrz
woj. opolskie

Muzeum Archeologiczne
we Wrocławiu